

แนวความคิดใหม่ในการประเมิน วินิจฉัย และรักษาโรคท้องเสียเฉียบพลันเนื่องจากการติดเชื้อ

ข่าวประชาสัมพันธ์ที่ 3 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 โดย หน่วยคลังข้อมูลยา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

โรคท้องเสียเฉียบพลัน มีอาการที่สำคัญคือ ถ่ายมากกว่า 3 ครั้งต่อวัน หรือมีการถ่ายอุจจาระอย่างน้อยวันละ 200 กรัม อาการมักคงอยู่นานประมาณ 14 วัน โรคท้องเสียเฉียบพลันนี้เป็นโรคที่ก่อให้เกิดความเจ็บป่วยรวมทั้งการตายของคนทั้งโลก สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดอาการท้องเสียเฉียบพลัน มักมาจากการติดเชื้อไม่ว่าจะเป็นแบคทีเรีย ไวรัส หรือ โปรโตซัว ส่วนสาเหตุอื่นที่ทำให้เกิดโรคท้องเสียเฉียบพลันได้อีก คือ functional bowel disease หรือ inflammatory bowel disease ผู้ป่วยที่ควรได้รับการวินิจฉัยโรคท้องเสียเฉียบพลันมาจากสาเหตุใด ได้แก่ ผู้ป่วยอาการหนัก (ถ่ายปริมาณมาก สูญเสียน้ำ ปวดท้องรุนแรง หรือมีอาการมากกว่า 3 วัน) ผู้ที่อุจจาระเป็นเลือดหรือมีอาการอื่นร่วมด้วย เช่น เป็นไข้ ผู้ที่เพิ่งเดินทางกลับมาจากสถานที่ที่มีความเสี่ยงสูง รวมทั้งผู้ที่ไม่มีภูมิคุ้มกันบกพร่อง วิธีการที่ใช้ตรวจวินิจฉัยได้แก่ fecal lactoferrin และ real time PCR การรักษาโรคท้องเสียเฉียบพลัน ประกอบด้วย 1. การให้น้ำและสารอาหารอย่างเพียงพอผองเกลื้อแร่ธาตุได้วามีความสำคัญต่อการรักษามาเป็นเวลานาน และผู้ป่วยควรได้รับสารอาหารในช่วงที่มีอาการท้องเสียอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ร่างกายได้รับน้ำและอาหารที่เพียงพอต่อความต้องการ 2. zinc และ probiotic zinc ช่วยลดอาการแทรกซ้อนและลดการตายจากอาการท้องเสียได้ ส่วน probiotic ซึ่งเป็นแบคทีเรียในลำไส้เล็กจะช่วยลดระยะเวลาของการเกิดท้องเสีย probiotic นี้จะกระตุ้นระบบภูมิคุ้มกันที่เหมาะสมต่อเยื่อเมือก ทั้งยังป้องกันการติดเชื้อในระบบทางเดินอาหารด้วย และอาจจะเป็นประโยชน์สำหรับประเทศกำลังพัฒนาที่อาการท้องเสียเฉียบพลันในเด็กเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดท้องเสียอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะนำไปสู่การขาดสารอาหารอีกด้วย 3. ยาป้องกันอาการท้องเสียที่ถือว่าปลอดภัยและมีประสิทธิภาพดีในการรักษาโรคท้องเสียเฉียบพลันที่เกิดจากการติดเชื้อคือ bismuth subsalicylate และในอนาคคตยา racecadotril อาจจะใช้เป็นยาที่ใช้รักษาท้องเสียในเด็ก-bismuth subsalicylate จะจับกับ enterotoxin ทำให้เกิดผลโดยตรงต่อการต้านแบคทีเรีย และช่วยกระตุ้นการดูดกลับของน้ำและโซเดียมภายในลำไส้-racecadotril เป็น enkephalinase inhibitor ที่สังเคราะห์ขึ้น ช่วยต้านอาการท้องเสียโดยยับยั้งการหลั่ง endogenous opioid peptide และปฏิกิริยาที่เกิดผ่าน opioid receptor นี้ยังทำให้มีผล anti-secretory ได้ด้วย 4. ยาปฏิชีวนะยาที่ใช้รักษาอาการท้องเสียก่อนได้รับผลวินิจฉัยว่าเกิดจากเชื้อใด คือ ciprofloxacin, trimethoprim/sulfomethoxazole หรือ erythromycin จนกระทั่งได้รับผลวินิจฉัยแล้วจึงจะใช้ยาที่จำเพาะกับเชื้อก่อโรคนั้นนอกจากการรักษาที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีการพัฒนาและปรับปรุงวัคซีนหลายชนิด เพื่อให้มีผลจำเพาะกับเชื้อก่อโรคท้องเสียเฉียบพลัน เช่น วัคซีนเพื่อกำจัดเชื้อ Salmonella typhi, Cholera, Rotavirus, Campylobacter และ Shigella เป็นต้น วัคซีนที่ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดโรคท้องเสียเฉียบพลัน คือ การเปลี่ยนแปลงลักษณะของตัวบุคคลและสิ่งแวดล้อมให้สะอาด ไม่ว่าการใช้ผ้า การประกอบอาหาร หรือแม่เตสุขาภิบาลต้องถูกสุขลักษณะเสมอ

Reference:

Gadewar S, Fasano A. Current concepts in the evaluation, diagnosis and management of acute infectious diarrhea. Current Opinion in Pharmacology 2005; 5: 559-65.

Link:

-